

De old boys zijn nu wel bezorgd om de kroonjuwelen

ANALYSE

GROOTAANDEELHOUDERS

Nu Akzo en Unilever bedreigd worden, waarschuwt de ene na de andere topbestuurder voor buitenlandse overnames. Waar komt dat Oranjegevoel vandaan?

In elk ander land had de publieke opinie gerallied om achter deze bank te gaan staan', beklagde ABN Amro-topman Rijkman Groenink zich in de zomer van 2007, toen een overname van zijn bank dreigde. In Nederland niet. 'Zelfs de SP neemt liberale posities in die je in de Londense City niet tegenkomt.'

Groenink overdreef: hier en daar klonken wel degelijk twijfels over de buitenlandse overname van ABN - ook uit socialistische hoek. Maar uiteindelijk werd het consortium dat ABN Amro kocht, opsplijste en te gronde richtte geen strobreed in de weg gelegd. Minister Bos van Financiën sprak van een 'misplaatst Oranjegevoel' bij de tegenstanders van de overname. 'Er is niets nieuws onder de zon. Al sinds jaar en dag worden Nederlandse bedrijven overgenomen', schreef hij in *NRC Handelsblad*.

Tien jaar later lijken topmanagers en politici radicaal van mening veranderd. 'Vijandige overnames zijn de donkere zijde van het kapitalisme', zo mengde oud-Shell-baas Jeroen van der Veer, tegenwoordig president-commissaris bij ING en Philips, zich deze week in het debat over Akzo. 'Je wilt niet dat globalise-

ring betekent dat we in Nederland onze grote bedrijven gaan uitverko-

pen.'

Ook andere old boys tonen zich bezorgd over de vaderlandse kroonjuwelen. Hans Wijers, de voormalige topman van AkzoNobel die als invloedrijkste man van Nederland geldt, pleit voor beschermingsconstructies. VVD-minister Kamp van Economische Zaken keert zich tegen een buitenlandse overname van Akzo. En ook werkgeversorganisatie VNO-NCW wil nieuwe dijken opwerpen.

Krachtige overheid

Globalisering wordt niet langer als een natuurkracht beschouwd. Dreigt een buitenlandse overname, dan veranderen liberale marktaanhangers steeds vaker in pleitbezor- gers van een krachtige, nationale overheid.

Daar hebben zij goede redenen voor, oordeelt hoogleraar Henk Volberda van de Rotterdam School of Management. 'Na een buitenlandse overname ligt de beslissingsmacht binnen een concern niet langer in Nederland. Dat kost mogelijk banen.'

Uit het oog, uit het hart - dat is de vrees. Met oranje sentimenten heeft dit weinig te maken, denkt Eelke Heemskerk van de Universiteit van Amsterdam. Hij leidt een grootschalig, met Europees geld gefinancierd onderzoek naar de veranderende machtsverhoudingen in het internationale bedrijfsleven. Zijn conclusie liegt er niet om: 'Het spel is fundamenteel aan het veranderen. Dan is het niet gek dat ook Nederland haar koers wijzigt.'

In de oude situatie was een multinational in handen van een grote, gefragmenteerde groep aandeelhouders, legt hij uit. 'Die hield je op de eerste plaats tevreden door de

beurskoers te verhogen.'

In de nieuwe werkelijkheid zijn bedrijven steeds vaker in handen van een select gezelschap grootaandeelhouders. Vaak zijn dat staatsfondsen of -bedrijven uit China en het Midden-Oosten. Naast dat staatskapitalisme is ook een hoofdrol weggelegd voor de grote, 'passieve' vermogensbeheerders: Blackrock, Vanguard, State Street.

Giganten

Heemskerk publiceerde dit jaar een studie waaruit blijkt dat deze drie giganten samen de voornaamste aandeelhouder zijn bij maar liefst 88 procent van de 500 grootste beursgenoteerde Amerikaanse ondernemingen. 'Het interessante is dat zij weliswaar geen actieve beleggers zijn, maar zich wel opstellen als actieve eigenaren. In tegenstelling tot bijvoorbeeld hedgefondsen hechten ze daarbij aan stabiliteit en een lange termijnperspectief.' Niet voor niets raadt Jeroen van der Veer Akzo aan om grote pensioenfondsen en partijen als Blackrock aan boord te halen.

In een situatie waarin staatshoofden als Donald Trump zich nadrukkelijk bemoeien met 'hun' industrie kan Nederland simpelweg niet achterblijven. Het zou naïef zijn om te volharden in de rol van het braafste, liberale jongetje in de klas. 'Wil je in deze nieuwe wereld de concurrentie buiten de deur houden', denkt ook Heemskerk, 'dan ontkom je niet aan beschermingsconstructies en strategische allianties met grootaandeelhouders.'

Koen Haegens
Hoe het grootkapitaal een paspoort kreeg

